

כ' תמוז, תשפ"ג
9 ביולי 2023

לכבוד
ח"כ צביקה פוגל
יו"ר הוועדה לביטחון לאומי

שלום רב,

הערות הסניגוריה הציבורית להצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (פיקוח טכנולוגי להבטחת קיומו של צו הגנה, והערכת מסוכנות – הוראת שעה), התשפ"ב-2022

הסניגוריה הציבורית מבקשת להעביר את הערותיה להצעת החוק שבנדון. במסמך זה נבקש לעמוד על מספר הערות מרכזיות ברובד העקרוני-כללי בלבד:

1. בפתח הדברים נציין כי הצעת החוק שבנדון עוסקת בהליך אזרחי – להבדיל מהליך פלילי – ושהליכים מסוג צווי הגנה עוסקים פעמים רבות אף במי שאינו חשוד בעבירה כלשהי, ולעיתים אף במי שגם לא יואשם או יורשע בגין עבירה פלילית כלל בהמשך ההליך. זאת ועוד, יש להזכיר כי ההליך בעניין הוצאת צווי הגנה הינו "רזה" מבחינה עובדתית וראייתית, ובהשוואה להליך הפלילי הוא מתאפיין במחסור בערובות דינאיות מינימאליות להבטחת ההליך ההוגן ותקינותו (לרבות הסדרי ייצוג משפטי). בנסיבות אלו, מתן סמכויות ניטור 24/7 אחר האזרח בידי הרשויות, כפי שמוצע לעשות כעת, מהווה חריגה משמעותית ודרמטית מהתכליות הנוכחיות של החוק.
2. על רקע זה, אנו סבורים שלכל הפחות יש לעמוד על התנאים הנוספים למתן צו הגנה הכולל הוראה לשימוש באמצעי פיקוח טכנולוגי, אשר הוצבו לאחרונה על ידי ועדת שרים לענייני חקיקה (החלטה מיום 18.6.2023), שעיקרם הרשעה קודמת בעבירת אלימות, כתב אישום בעבירה כאמור או הפרת צו הגנה קודם – וכל זאת – בכפוף להערכת מסוכנות. לגופו של עניין, אנו סבורים כי יש לתחום ולהגביל תנאים אלה עוד יותר, ולמינימום האפשרי.
3. אנו מצטרפים להערות שהושמעו בעבר מצד גורמי מקצועי רבים (ובהם פרקליטות המדינה) על כך שניתוח ממצאי הפיילוט הינו קריטי להמשך הדיון בהסדר המוצע. לנוכח חריגותיו של ההסדר והשלכותיו על זכויות האזרח (והשלכות הרחוב על הזכות לפרטיות), יש לקיים דיון מעמיק בממצאי הפיילוט, בהשתתפות כלל הגורמים המתאימים, בטרם קידום החקיקה. ממצאי הפיילוט חשובים לא רק לשם ההחלטה על עצם קידום ההסדר, אלא גם לשם עיצוב ההיבטים המהותיים והיישומיים בנוסח החוק. בהקשר זה, מדיונים בהם השתתפו נציגי הסניגוריה הציבורית בעבר עלה כי הפלטפורמה הטכנולוגית שנבחנה עוררה קשיים יישומיים רבים, וספק רב אם בכוחה לתת מענה מלא והולם למטרות הפיקוח. בפרט מתעורר החשש שהתקלות והטעויות הנלוות לפלטפורמה זו תביא לא רק למימוש חלקי של תכליות הפיקוח, אלא גם תסבך אזרחים רבים ב"הפרות" שגויות ומוטעות, שגם עלולות בנסיבות מסוימות להביא למעצר ולהגשת כתב אישום פלילי בגין הפרת הוראת חוקית.
3. פיקוח אלקטרוני בדרך של ניטור מקום הימצאו של אדם, באופן שוטף ורצוף, מהווה למעשה איכון בלתי מוגבל. מדובר באמצעי חריג ופולשני במיוחד שמעורר סוגיות כבדות משקל שנוגעות

להגנת הפרטיות וכן השלכות על חירותו וכבודו של האדם. חרף האמור, **למיטב הבנתנו אין התייחסות מפורשת ומותאמת להגבלת משך הזמן שבו ניתן לקיים איכון רציף שכה על אדם; תקופות השמירה של המידע אינם מוגבלות בפרק זמן קצוב, אלא "לתקופה המזערית הנדרשת לצורך יישום הוראות חוק זה"** כפי שייקבע בתקנות (ללא דרישת אישור ועדה בכנסת); אין בחוק המוצע התייחסות ממשית למנגנוני בירור תלונות ודין משמעתי ביחס לגורמים האחראים על הפעלת ההסדר, לרבות הגורמים האזרחיים; הצעת החוק אף אינה מתייחסת באופן מפורט לשאלה של אופן הטיפול בהפרות; ואין בה התייחסות ממשית לחובות התייעוד הנדרשות על ידי הגורמים האחראים על הפעלת ההסדר. כל המרכיבים הללו מעוררים לטעמנו בעיות מהותיות בהצעת החוק, ולטעמנו יש ללבן אותן לעומק בטרם קידום החקיקה.

4. **לעניין הגדרת "אמצעי פיקוח טכנולוגי" – יש קושי בכך שהגדרת אמצעי הניטור והבחירה באמצעי שימש לשם כך נתונה להחלטה מנהלית של השר, או אפילו של "מי מטעמו".** לנוכח מהותו של המעקב הרציף לאורך זמן אחר תנועותיו של אדם, נראה כי ראוי שהתשתית הטכנולוגית וטיבו של האמצעי ייבחנו ויאושרו גם הם על ידי המחוקק במסגרת דיון ציבורי מעמיק, ולאחר שיוצגו האפשרויות הקיימות ותיבחן, כמובן, האפשרות להסתפק באמצעי שפגיעתו בזכויות השונות היא פחותה. בהקשר זה יצוין כי **לטעמנו יש חשיבות גם לטיבו הפיזי של האמצעי, למשל – האם מדובר במכשיר שהאזרח יידרש לענוד על גופו בצורה גלויה לכל שעלולה ליצור מעין "אות קין" ציבורי בכל אשר ילך, וכיו"ב.**
5. **יש ללבן לעומק את ההתייחסויות ל"גורם סיוע אזרחי"** ולכל הפחות להסדיר באופן ברור יותר את גבולות סמכויותיהם על פי החוק.
6. **מנגנון דיווח הנתונים לכנסת (המוצע בסעיף 5) הוא דל ביותר.** לנוכח חריגותו של אמצעי זה, יש הכרח בחובת דיווח נרחבת יותר לגבי היקף השימוש באמצעי, אופן השימוש בו, ותוצאות השימוש, כמו גם דיווח לגבי שמירת המידע שנאגר ומחיקתו בהתאם לכללים שנקבעו.

בכבוד רב ובברכה,

ישי שרון, עו"ד

מנהל מחלקה (חקיקה ומדיניות)

הסניגוריה הציבורית הארצית